

UUSIKAUPUNKI

OPPILASHUOLTO- SUUNNITELMA

Esiopetus

1.8.2014

Päivitetty esiopetukselle 05/2016

Uudenkaupungin opetussuunnitelma luku 6/8: Oppilashuolto

Sisällys

1.	Oppilashuolto Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa	2
2.	Oppilashuollon monialainen yhteistyö.....	2
2.1.	Yhteistyö kodin kanssa	3
2.2.	Muu yhteistyö.....	4
3.	Oppilashuollon kokonaistarve ja palvelut	5
3.1.	Psykologi- ja kuraattoripalvelut	6
3.2.	Terveydenhuoltopalvelut	7
4.	Oppilashuoltoryhmät.....	9
4.1.	Opiskeluhuollon ohjausryhmä.....	9
4.2.	Yhteisöllinen oppilashuolto	9
4.2.1.	Poissaolot.....	11
4.2.2.	Oppilaan ohjaus ja muu yhteistyö siirtymävaiheissa oppilashuoltotyön näkökulmasta....	11
4.2.3.	Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö	12
4.2.4.	Terveysneuvonnan ja terveystiedon yhteistyö	13
4.2.5.	Järjestyssäännöt	13
4.2.6.	Oppilashuolto kurinpitotilanteissa	13
4.2.7.	Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	14
4.2.8.	Koulukuljetusten odotusta ja turvallisuutta koskevat ohjeet	15
4.2.9.	Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	15
4.2.10.	Kriisisuunnitelmat	16
4.3.	Yksilökohtainen oppilashuolto	16
4.3.1.	Yksilöllisen oppilashuollon kirjaaminen - oppilashuoltokertomukset.....	18
4.3.2.	Tehostettu ja erityinen tuki suhteessa oppilashuoltoon	19
5.	Oppilashuoltorekisteri ja tietojen tallettaminen	21
6.	Tietojen luovuttaminen ja salassapito.....	21
7.	Oppilashuoltosuunnitelmat	22
8.	Tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua oppilashuoltotyön suunnitteluun	22
9.	Oppilashuoltotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö.....	23

1. Oppilashuolto Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa

Lakisääteinen oppilashuolto on osa esi- ja perusopetuksen toimintaa. Oppilashuollon monialaista yhteistyötä määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), johon on yhdistetty aiemmin hajallaan olleet oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säädökset. Oppilashuoltoon sisältyy opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat terveydenhuoltolaissa määritelty kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa määritelty koulunkäynnin tukeminen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki on astunut esi- ja perusopetuksessa perusopetuslain rinnalle ja arjen toiminnassa on tärkeää ottaa huomioon, milloin toimitaan opetuksen järjestämistä määrittelevän lain mukaan ja milloin oppilashuollollisen lain mukaan. Suurinta osaa esi- ja perusopetuksen toimintaa säätelee edelleen perusopetuslaki. Tämä suunnitelma on paikallisen esiopetussuunnitelman luku 6 ja suunnitelman lähteinä on käytetty oppilas- ja opiskelijahuoltolakia, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) ja Sosiaali- ja terveysministeriön soveltamisohjetta oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädännön toteuttamisen tueksi (Kuntainfo 13/2015).

Lapsi/oppilas on oikeutettu maksuttomaan oppilashuoltoon, jolla tuetaan ja edistetään hänen psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointiaan esiopetus- ja kouluyhteisössä. Oppilashuollollinen työ ja arjen huolenpito ei kuulu vain oppilashuollon toimijoille ja siitä vastaaville viranomaisille, vaan se kuuluu kaikille esiopetus- ja kouluyhteisössä työskenteleville. Oppilashuoltoon esiopetuksessa ja kouluilla tehdään yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena työnä, jossa tärkeimpinä tavoitteina ovat lapsen/oppilaan yleiseen hyvinvointiin liittyvä ennaltaehkäisevä toiminta sekä varhainen puuttuminen. Työn pääpaino tulee olla yhteisöllisessä työssä ja sitä tehdään monialaisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Työtä tehdään opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kesken ja sen keskiössä on aina lapsi/oppilas sekä hänen perheensä. Oppilashuoltotyössä toimitaan luottamuksella lasta/oppilasta ja hänen huoltajiaan kunnioittaen sekä heidän osallisuuttaan tukien. Oppilashuollollista työtä ohjaa tiedonsaantia ja salassapitoa määrittävät lakisäädökset.

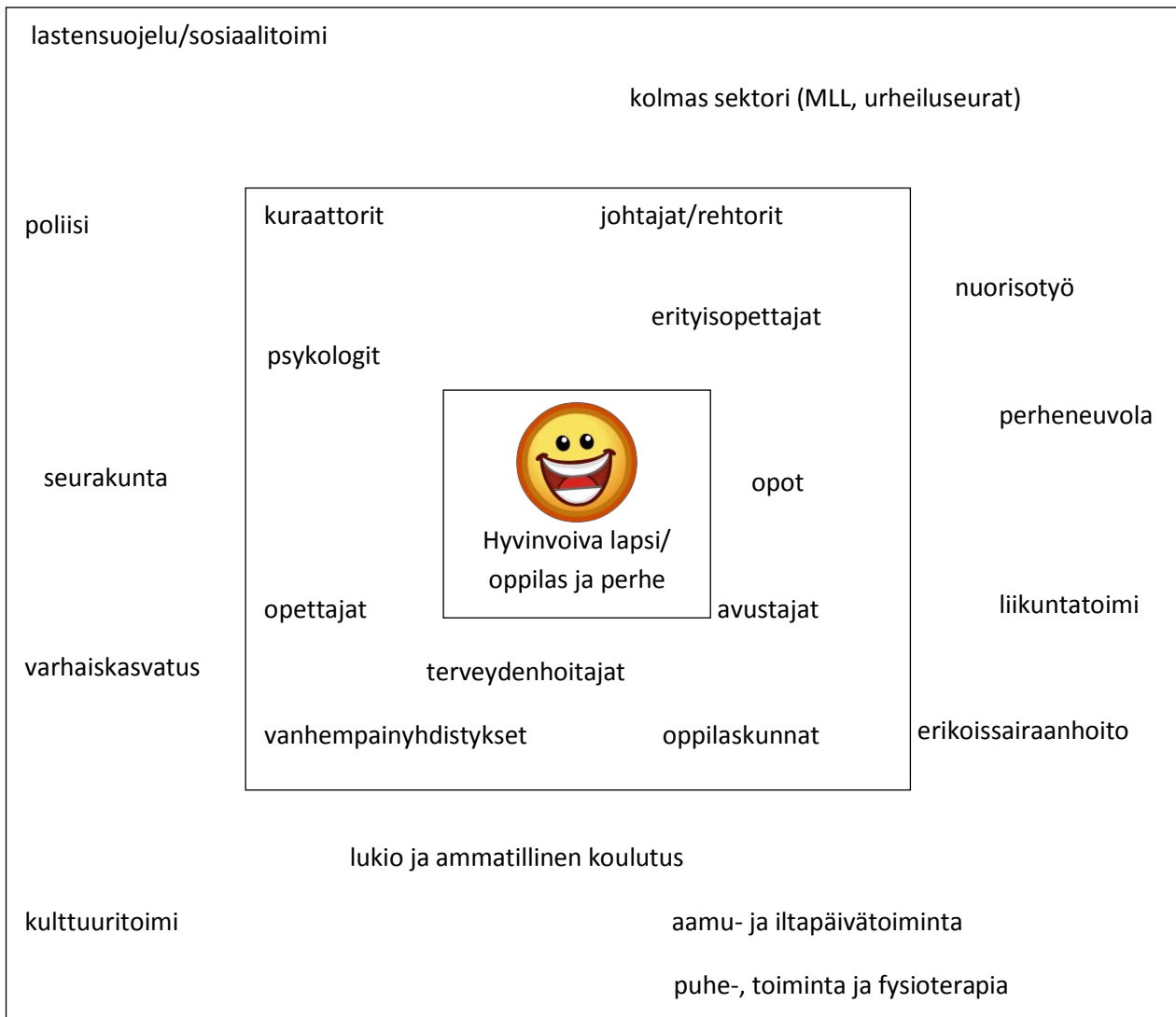
Uudenkaupungin esiopetusyksiköissä ja kouluilla oppilashuolto ja siihen liittyvät palvelut kuuluvat tärkeänä osana arjen toimintaan. Oppilashuoltopalveluiden on oltava helposti saatavilla. Tavoitteet nivoutuvat yhteen opetussuunnitelman perusteiden määrittelemien tavoitteiden kanssa siten, että tärkeimpänä on aina luoda lapselle/oppilaalle terve ja turvallinen oppimisympäristö sekä edistää hänen yleistä hyvinvointiaan, jotta hänellä on parhaat mahdolliset edellytykset kasvamiselle, kehittymiselle ja oppimiselle. Liikkeelle lähdetään lapsen/oppilaan tarpeista ja toimitaan hänestä huolehtien sekä häntä arvostaen ja kuunnellen. Tavoitteena on myös opettajien oppilashuollolliseen havainnointiin liittyvien valmiuksien lisääminen ja selkeiden mallien luominen pienienkin huolien eteenpäin viemiseksi. Työaika tulee käyttää vähintään yhtä paljon ennaltaehkäisevään, yhteisölliseen toimintaan kuin ongelmien ratkaisemiseenkin. Uudessakaupungissa pyritään tuen saatavuuden ja toimintatapojen yhdenmukaisuuteen sekä kaupungin sisäisen yhteistyön kehittämiseen, jotta tiedon kulku ja töiden jakaminen toteutuisi lain puitteissa parhaalla mahdollisella tavalla.

2. Oppilashuollon monialainen yhteistyö

Oppilashuollollista työtä tehdään Uudessakaupungissa monialaisissa verkostoissa ja monipuolisen asiantuntijuuden myötävaikutuksessa. Tärkeässä osassa on seutukunnallinen yhteistyö, jossa oppilashuollon toimintaa ja käytäntöjä pohditaan Vakka-Suomen muiden kuntien oppilashuollollisen henkilöstön kanssa yhteisesti. Kunnan sisäinen monialainen yhteistyö sekä seutukunnallinen yhteistyö luovat pohjaa toimivien käytäntöjen löytymiselle sekä koko kentän tietotaidon hyödyntämiselle.

Keskinäinen konsultointi on siis avainasemassa yhteistyössä.

Seuraavaan kaavioon on kuvattu oppilashuollollisen yhteistyön kenttää Uudessakaupungissa.

2.1. Yhteistyö kodin kanssa

Kodin kanssa pyritään luottamukselliseen ja rakentavaan oppilashuollolliseen yhteistyöhön. Huoltaja on vastuussa lapsensa kasvatuksesta ja esiopetuksen/koulun tehtävä on tukea tätä tehtävää kasvuun ja oppimiseen liittyen. Yhteistyön tavoitteena on sujuvuus, avoimuus, sitoutuneisuus sekä molemminpuolinen huomioonottaminen. Parhaiten yhteistyö toimii, kun yhteyttä pidetään säännöllisesti ja uskalletaan ottaa huolet puheeksi ajoissa. Palautteen antaminen on myös tärkeää. Yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi viestintä puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman kautta, tiedotteet, kotisivut, vanhempainillat, vanhempaintapaamiset ja juhla- ja teemapäivät. Lapset/oppilaat ja heidän huoltajansa tulee ottaa mukaan oppilashuollolliseen suunnitteluun ja kehittämiseen.

2.2. Muu yhteistyö

Kodin ohella yhteistyötä tehdään mm. seuraavien tahojen kanssa

- **Sosiaalitoimi/ lastensuojelu**

Sosiaalitoimi, erityisesti lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, on yksi koulun tärkeimmistä yhteistyökumppaneista.

Opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ja luottamushenkilöt ovat lastensuojelulain mukaan velvollisia ilmoittamaan lastensuojelulle, jos he tehtävässään saavat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Lastensuojeluilmoituksella ilmaistaan huoli lapsen/oppilaan tilanteesta silloin, kun asiaan ei saada selvyttä koulun/esiopetuksen ja kodin välisellä yhteistyöllä. Hyvään toimintatapaan kuuluu ilmoittaa myös huoltajalle aikeesta tehdä lastensuojeluilmoitus; mikäli aikeesta ei ilmoittajan arvion mukaan aiheudu vaaraa lapselle/oppilaalle.

Lastensuojeluilmoitus johtaa lapsen/oppilaan tilanteen arviointiin välittömästi ja tarvittaessa toimenpiteisiin. Seitsemän arkipäivän kuluessa tehdään päätös siitä, aloitetaanko lapsen/oppilaan kohdalla lastensuojelutarpeen selvitys. Lastensuojelutarpeen selvitys tehdään kolmen kuukauden kuluessa ja sen pohjalta päätetään, aloitetaanko varsinaiset lastensuojelutoimet ja lopetetaanko asiakkuus.

Yhdessä lapsen/oppilaan tai huoltajan kanssa on myös mahdollista ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenotto johtaa lastensuojelutarpeen arvioon, jossa kartoitetaan lapsen ja perheen tuen tarpeet. Lastensuojelutarpeen arvio laaditaan useimmiten lastensuojelun sosiaalityöntekijän johdolla. On mahdollista, kuten myös lastensuojeluilmoituksen yhteydessä, että tukitoimet löytyvät yleisten perhepalvelujen puolelta, jolloin asiakkuutta lastensuojelun puolelle ei tarvita tuen saamiseksi ollenkaan.

Yhteyttä lastensuojeluun voi ottaa myös konsultatiivisessa mielessä.

- **Lasten ja nuorten psykiatria**

Lapsella/oppilaalla ollessa hoitokontakti lasten tai nuorten psykiatrian poliklinikalle, opettaja tai oppilashuollon edustaja voi kutsuttuna osallistua nk. verkostopalaveriin tai psykiatrian poliklinikalta voidaan kutsua edustaja koululle. Esiopetuksesta tai koulusta **ei suoraan ohjata lapsia/ oppilaita erikoissairaanhoidon piiriin. Ohjaus vaatii aina** lähetteen lääkäriltä. Konsultaatiopyynnön voi esittää myös terveydenhoitaja.

- **Perheneuvola**

Perheneuvolan palvelut ovat sosiaalihuoltolain alaista palvelua ja perheneuvolaan voi olla yhteydessä oma-aloitteisesti kuka vain. Yleensä lähtökohtana yhteydenotolle ovat vaikeudet/ongelmat perheen toiminnassa ja keskinäisissä suhteissa. Perheneuvolasta tavoittaa sosiaalityöntekijän ja psykologin. Heidän kanssaan tehdään yhteistyötä palavereiden muodossa.

- **Hyvinvointineuvola**

Uudessakaupungissa toimii hyvinvointineuvola. Neuvolassa toteutetaan ennalta ehkäisevää perhetyötä sekä lapsiperheiden kotipalvelua ja sen kautta on mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen, lasten hoitoon/kasvatukseen tai muihin jokapäiväisten toimien suorittamiseen kuormittuneessa elämäntilanteessa. Palvelut eivät vaadi lähetettä tai lastensuojelun asiakkuutta. Yhteyttä voi ottaa esim. oppilas-huollon henkilöstön kautta.

- **Nuoriso- ja liikuntatoimi**

Koulut tekevät aktiivisesti yhteistyötä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. He järjestävät koululaisille vapaa-ajantoimintaa ja osallistuvat koulujen toimintaan mm. ryhmäytyspäivien muodossa. Varhaisen puuttumisen ja etsivän nuorisotyön mallit tarjoavat tukimenetelmiä yläkoululaisille, joilla on poissaoloja, päihteiden käyttöä tai jotka ovat osallisena koulukiusaamisessa.

- **Seurakunta**

Seurakunta osallistuu esi- ja perusopetuksen toimintaan aamunavauksien, kirkko-vuoden mukaisten tapahtumien ja ryhmäytysten muodossa.

- **Koulupoliisi**

Jokaiselle koululle on nimetty koulupoliisi, johon voi olla yhteydessä kriisitilanteissa tai joka voi osallistua yhteistyöpalaveriin. Poliisi on myös yhtenä toimijana ennaltaehkäisevä päihdetyön viikolla.

3. Oppilashuollon kokonaistarve ja palvelut

Oppilashuoltoa suunniteltaessa on pyritty mahdollisimman hyvin toteuttamaan ajatusta palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta kaikille kunnan lapsille/oppilaille. Lähtökohtana tasapuolisuuden ohessa on myös se, että palveluita pystyttäisiin joustavasti kohdentamaan sinne, missä tarve on suurin kyseisellä hetkellä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä ja yhteisölliset oppilashuoltoryhmät seuraavat säännöllisesti tilannetta ja pyrkivät reagoimaan, kun erityistarvetta jossakin yksikössä ilmenee. Oppilashuollon kokonaistarvetta ja käytettävissä olevia oppilashuoltopalveluita tulee jokaisen yksikön arvioida omassa oppilashuoltosuunnitelmassaan (ts. tähän suunnitelmaan sisältyvissä yksikköjen itse täydennettävissä osissa) sekä miettiä, miten ja missä määrin resursseja panostetaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä monialaiseen yhteistyöhön. Työtä suunniteltaessa on siis hyvä huomioida voimavarana oppilaat, huoltajat sekä yhteistyökumppanit sekä asettaa työn ensisijaiseksi työmuodoksi yhteisöllinen oppilashuolto. Yksiköiden omissa suunnitelmissa hyödynnetään seurantatietoa lasten/oppilaiden terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin liittyen ja pohditaan oppilashuollon tarvetta huomioiden oman oppimisympäristön ja asuinalueen erityispiirteet sekä tehostetun ja erityisen tuenoppilaiden määrä yksikössä. Oppilashuollon ja sen palveluiden tarvetta arvioitaessa koulujen on huolehdittava siitä, että oppilashuollon kokonaisuutta arvioidaan monipuolisesti vuosittain ja että kouluympäristössä toimivien lasten ja aikuisten on mahdollista antaa mielipiteensä yleisestä hyvinvoinnista toimintaympäristössään. Palautteen pohjalta on mietittävä oppilashuollollista työn- ja vastuunjakoja yksikkökohtaisessa opetussuunnitelmassa.

3.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppilashuollon psykologin ja kuraattorin antamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla

- 1) edistetään esiopetus- ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden perheiden ja muiden läheisten kanssa
- 2) tuetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (OHL 7§)

Lapsen/oppilaan tai huoltajan pyytäessä on lapselle/oppilaalle järjestettävä mahdollisuus keskustella oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä. Kiireellisissä tapauksissa tämä mahdollisuus on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Psykologin tai kuraattorin on yhteydenoton perusteella arvioitava onko asia kiireellinen. Arvio kiireellisyydestä voidaan tehdä puhelimitse. Mikäli oppilaan tai läheisen yhteydenotto on puhtaasti neuvonpidollinen, ohjauksellinen tai keskustelun järjestäminen katsotaan muuten tarpeettomaksi, sitä ei ole välttämätöntä järjestää. Psykologi tai kuraattori arvioi, millaista tukea ja/tai ohjausta oppilas tarvitsee ja ohjaa hänet tarpeen mukaan saamaan muita oppilashuollollisia palveluita tai tukipalveluita. (OHL15§) Yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa voidaan sopia keskusteluista muutoin kuin lain esittämässä määräajossa. Näin sovittaessa on olennaista, että oppilas/huoltaja on tietoinen oikeudestaan määräaikaisiin palveluihin, mutta siitä huolimatta hän on valmis suunnittelemaan määräajat toisin.

Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa työskentelee kolme koulupsykologia. Koulupsykologi työskentelee kouluilla lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen sekä koulunkäynnin ja oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi yhteistyössä vanhempien ja kouluyhteisön kanssa. Koulupsykologisiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi silloin, kun lapsen tai nuoren koulun käyntiin, oppimiseen, tunne-elämään, mielenterveyteen tai ihmissuhteisiin liittyvät asiat mietityttävät tai huolestuttavat. Koulupsykologin työhön kuuluvat mm. asiakastyö, kuten lapsen psykologiset tutkimukset, keskustelutuki, keskustelut vanhempien kanssa sekä ohjaaminen ja neuvonta esimerkiksi lapsen kehitykseen liittyvissä asioissa. Psykologin tehtäviin kuuluvat myös oppilashuoltotyö kouluilla, konsultaatio, yhteydenpito yhteistyötahojen kanssa sekä tarvittaessa lapsen ja hänen perheensä ohjaus muiden tutkimus- ja hoitotahojen palveluiden piiriin.

Uudenkaupungin esiopetuksessa, peruskouluilla ja lukiossa on käytettävissään kolmen kuraattorin palvelut. Kuraattorit tekevät matalan kynnyksen sosiaalityötä esi- ja perusopetuksessa ja heidän tehtävänsä on tukea lasta/oppilasta hänen koulunkäynnissään ja sosiaalisessa kasvussaan sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Kuraattorit voivat olla myös perheiden ja opettajien tukena kasvatustehtävässä ja apuna erilaisissa ongelmatilanteissa. He laativat tarpeen mukaan lausuntoja lapsen/oppilaan sosiaalisesta tilanteesta ja ohjaavat heitä esiopetuksen/koulun ulkopuolisen tuen piiriin. Kuraattoreiden käytännön työtä konsultoi vastuukuraattori. Sekä koulupsykologit että kuraattorit tekevät oppimisyhteisöön ja yhteistyöhön liittyvää työtä. He tuovat oman asiantuntemuksensa esim. pohdittaessa yhteisön ja ympäristön turvallisuutta ja hyvinvointia, oppilashuollon toimintamallien kehittämistä, kiusaamisen vastaista tai kriisien hoitamista koskevien suunnitelmien tekemistä sekä kodin ja esiopetuksen/koulun tai nivelvaiheen välistä yhteistyötä järjestettäessä. He ovat tärkeä linkki oppilashuoltotyön monialaisen asiantuntijuuden tuojina ja siinä tehtävässä heidän jatkuva oman ammattitaitonsa päivittäminen on oleellinen osa heidän työtään.

Yhteyttä sekä koulupsykologisiin että kuraattoriin voivat ottaa esimerkiksi lapsi itse, vanhemmat tai opettaja ja yhteistyö on aina luottamuksellisia.

Oppilashuolto kuuluu koko esi- ja perusopetuksen henkilökunnalle ja heidän havaitessaan psykologille tai kuraattoreille kuuluvia oppimisvaikeuksia tai sosiaalisia tai psyykkisiä vaikeuksia, ovat he velvollisia ottamaan yhteyttä koulupsykologiin tai kuraattoriin yhdessä lapsen/oppilaan kanssa ja ilmoittamaan tästä yhteydenotosta huoltajalle. Tieto lapsen/oppilaan avun tarpeesta tulee kulkea mahdollisimman nopeasti, jotta hän saa tarvitsemansa tuen ennen tilanteen muuttumista vakavammaksi. Huolen ja vaikeuksien ilmetessä yhteydenotto koulupsykologiin tai kuraattoriin on tehtävä, vaikka lapsi/oppilas ei olisi siihen suostuvainen. Silloinkin lasta/oppilasta ja hänen huoltajiaan on tiedotettava yhteydenotosta ja antaa yllä säädetyssä määräajassa mahdollisuus keskustella yhteydenoton syistä. Yhteydenottajan on annettava hallussaan olevat tarvittavat tiedot lapsen/oppilaan tilanteesta, jotta tuen tarve voidaan arvioida. (OHL 16§) Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ei erikseen ole määritellyt yhteydenottoa terveydenhoitajiin, mutta tarkoituksenmukaisinta on, että lapsen/oppilaan terveyttä koskeissa asioissa viipymättömän yhteydenoton kohteena voi olla myös kouluterveydenhoitaja.

3.2. Terveydenhuoltopalvelut

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16§:n mukaista kouluterveydenhuoltoa sekä opiskeluterveydenhuollolla oppilas- ja opiskelijahuoltolain 17§:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, joita kouluissa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Esiopetuksessa terveydenhoitopalvelut järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina.

Koulu ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla

- 1) edistetään ja seurataan kouluyhteisön hyvinvointia sekä oppimisympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta
- 2) edistetään ja seurataan oppilaiden tervettä, kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja oppimiskykyä
- 3) tunnistetaan oppilaiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tuetaan vanhempien/huoltajien hyvinvointia ja kasvatustyötä. (OHL8§)

Rungon kouluterveydenhuollolle muodostavat määräaikaiset terveystarkastukset, jotka tehdään perusopetuksen oppilaille vuosittain. Laajat terveystarkastukset tehdään ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Käytössä ovat ”oppilaan selviytyminen ja hyvinvointi koulussa” – lomakkeet, joiden kautta luokanopettaja tai luokanvalvoja osallistuu laajaan terveystarkastukseen antamalla oman arvionsa oppilaan selviytymisestä koulussa. Tuloksista tehdään luokkakohtaiset koosteet ja huoltajan suostumuksella opettajalle voidaan antaa myös oppilaskohtaista palautetta terveystarkastuksista.

Kouluterveydenhuollossa Uudessakaupungissa on tavoitteena sujuva moniammatillinen yhteistyö oppilaiden hyväksi ja terveydenhuollon asiantuntemuksen sekä terveyden edistämisen näkökulman tuominen oppilashuollolliseen työskentelyyn. Terveydenhoitajien työ koostuu suureksi osaksi henkilökohtaisista kontakteista oppilaiden kanssa, mutta he ovat myös merkittävä osa yhteisöllistä oppilashuoltoa. Kouluterveydenhoitajilla on laaja tuntemus koko perusopetuksen oppilasainekseen. Uudenkaupungin peruskouluissa toimii n. kolme kokopäiväistä terveydenhoitajaa ja heidän työaikansa on jaettu koulujen oppilasmäärän mukaan. Laki säätää, että kouluterveydenhoitajan vastaanotolle on oltava mahdollisuus päästä ilman ajanvarausta ja oppilaalla on oltava mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveydenhuoltoon. (OHL 17§) Avun saaminen tulee olla helppoa silloin, kun huoli on vielä mahdollisimman pieni, jotta voidaan puhua palvelun saamisesta matalan kynnyksen periaatteella. Kouluterveydenhoitaja on tavoitettavissa useampana päivänä viikossa suurimmilla kouluilla ja palvelut ovat saatavilla pienillä kouluilla.

Valtaosa terveydenhoitajan työajasta menee lakisääteisten terveystarkastusten tekemiseen, mutta hänen vastaanotolleen voi pienimmilläänkin kouluilla hakeutua ilman ajanvarausta hänen ollessaan paikalla. Terveydenhoitajat ovat pääsääntöisesti virka-aikaan tavoitettavissa puhelimitse. Mikäli terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa, kiireellisissä asioissa otetaan yhteyttä terveystarkastukseen tai ensiapuun. Paikalla ollessaan ensiavun järjestämisen ja hoitoonohjauksen tarpeen määrittelee kouluterveydenhoitaja. Käytännössä avun järjestää kuitenkin lähinnä oleva aikuinen, yleensä opettaja. Lapsen/oppilaan lääkityksen järjestäminen sekä erityisruokavalioon liittyvät asiat esi- ja perusopetuksessa tapahtuvat yleensä neuvolan tai koulun terveydenhoitajan, tai muun terveydenhuollon ammattilaisen, lausunnolla ja opastuksella. Lääkkeiden antaminen on kuitenkin aina ensisijaisesti huoltajan vastuulla ja pyrkimyksenä on, ettei esiopetus- tai koulupäivän aikana lapsille/oppilaille tarvitsisi lääkettä antaa. Jos lääkehoito on kuitenkin välttämätön järjestää, kutsutaan koolle palaveri, jossa yhteisesti sovitaan lääkehoidon vastuuttamisesta sellaiselle henkilölle, jolla on parhaimmat edellytykset sitä hoitaa.

Esiopetuksessa lastenneuvolan tarjoamien terveydenhuoltopalveluiden on oltava helposti saatavilla. Terveydenhoitajaan on mahdollista olla yhteydessä puhelimitse, mutta käynti neuvolassa vaatii ajanvarauksen. Lastenneuvolan tehtävänä on huolehtia lapsen terveydestä, sairauksien ennalta ehkäisystä ja mahdollisimman varhaisesta toteamisesta sekä huomioida perhe kokonaisvaltaisesti, tunnistaa erityisen tuen tarve ja järjestää tarpeellinen tuki viiveettä. Esiopetusvuoden aikana tai koulun aloittamista edeltävänä kesänä, tehdään esikoululaisille terveydenhoitajan terveystarkastus, nk. kouluuntulotarkastus.

Suun määräämät terveystarkastukset järjestetään terveydenhuoltolain 51§:n mukaisesti esikouluikässä, ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Näiden lisäksi tarkastuksia tehdään yksilöllisen tarpeen mukaan. Uudessakaupungissa suun sairauksia ehkäistään, suun terveyttä ylläpidetään ja edistetään yksilöön, ryhmiin ja yhteisöihin kohdistuvalla terveystarkastuksella ja itsehoitoon ohjauksella sekä suun terveyden kohdistuvilla ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä.

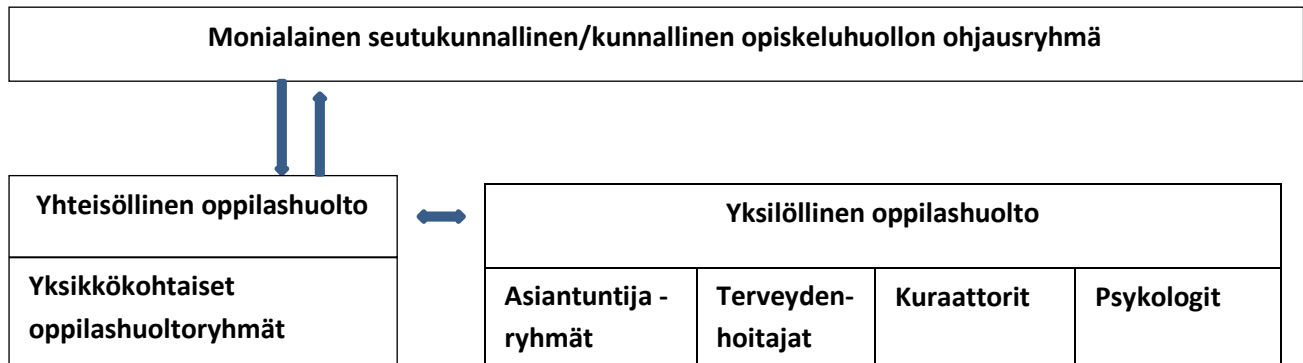
ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Uudessakaupungissa esiopetuksessa olevat lapset käyvät huoltajansa / huoltajiensa kanssa lastenneuvolan terveydenhoitajan luona määräämässään terveystarkastuksissa. Huoltajat voivat varata myös ylimääräisen neuvola-ajan lastenneuvolaan. Huoltajat voivat viedä esiopetuksessa olevan lapsen havainnointilomakkeesta kopion mukanaan lapsen neuvolakäynnille. Havainnointilomake on osana lapsen esiopetussuunnitelmaa (=Pikku-Majakka). Lastenneuvolan terveydenhoitaja on pysyvä jäsen esiopetusyksiköiden yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ja tarvittaessa mukana yksilöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Lastenneuvolassa toimii myös neuvolalääkäri. Uudessakaupungissa esiopetuksessa olevat lapset käyvät huoltajansa / huoltajiensa kanssa tulevan koulun terveydenhoitajan vastaanotolla kesällä ennen koulunaloitusta (ns. kouluuntulotarkastus). Kouluterveydenhoitaja lähettää kutsun lapsen kotiin.

Mikäli perheellä on lastensuojelun asiakkuus, tärkeä yhteistyökumppani on lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Keväällä tiedonsiirtopalaveriin esiopetuksesta kouluun mukaan kutsutaan tarvittaessa koulukuraattori (yksilöllinen oppilashuolto). Psykologin palvelut hoidetaan koulupsykologin kautta.

4. Oppilashuoltoryhmät

Oppilashuoltotyötä Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa tehdään seutukunnallisesti/kunnallisesti, yksikkökohtaisesti sekä yksilökohtaisesti. Laki edellyttää erinäisten oppilashuollollisten ryhmien toimintaa (OHL 14§) ja ne sijoittuvat oppilashuollon kenttään seuraavalla tavalla.

4.1. Opiskeluohjauksen ohjausryhmä

Oppilashuollon toimintaa ohjaa ja koordinoi monialainen ohjausryhmä vastaten esi- ja perusopetuksen sekä lukion oppilashuollollisen työn yleisestä suunnittelusta, toimintatapojen määrittelystä ja kehitystyöstä. (OHL 14§) Ohjausryhmässä luodaan pelisäännöt ja rakenne yksiköissä tapahtuvalla oppilashuoltotyölle. Uudenkaupungin osalta ohjausryhmänä toimii Vakka-Suomen lasten ja nuorten hyvinvoinnin monialainen ohjausryhmä, joka kokoaa alueen tärkeimmät yhteiset yhteistyötahot. Tässä yhteistyössä kartoitetaan alueen lasten ja nuorten elinoloja, yhteen sovitetaan palveluita ja edistetään niiden vaikuttavuutta, luodaan ja tehostetaan yhteisiä menettelytapoja sekä pyritään edistämään tietojen vaihdon sujuvuutta. Ryhmällä on myös tärkeä tehtävä oppilashuollollisen toiminnan arvioijana, arviointiin liittyvien tietojen ja tulosten kerääjänä sekä niistä tiedottajana. Lisäksi ryhmä kartoittaa henkilöstön koulutustarvetta ja järjestää koulutusta. Ohjausryhmä kokoontuu kaksi - kolme kertaa vuodessa ja ryhmään kuuluvat edustajat kouluterveydenhuollosta, psykososiaalisesta oppilashuollosta, varhaiskasvatuksesta, seurakunnasta, nuorisotoimesta, poliisista, sosiaalityöstä, opetuksesta, erityisopetuksesta, opinto-ohjauksesta sekä kouluhallinnosta.

4.2. Yhteisöllinen oppilashuolto

Yksikkökohtaista oppilashuoltotyötä tehdään esiopetusyksiköissä ja kouluissa yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä. Oppilashuoltoryhmät kokoontuvat suunnittelemaan oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja esteettömyyttä. Työhön kuuluu koko yhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arviointi. (OHL 14§) Ryhmä siis koordinoi sitä oppilashuollollista toimintaa, jota koko esi- ja perusopetuksen henkilöstön tulee toteuttaa.

Hyvä tiedottaminen, vaikuttamismahdollisuuksien ja osallistumisen tukeminen luovat perustan sellaiselle yhteisölliselle oppilashuollolle, jota tehdään hyvässä yhteistyössä lasten/oppilaiden, kotien sekä eri yhteistyötahojen kanssa.

Uudessakaupungissa yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä on tavoitteena mm. tukea ammattitaitoa lisäävää koulutusta, kehittää oppilaskuntatyötä, parantaa kouluviihtyvyyttä, päivittää oppilashuollollisia suunnitelmia ja päättää sekä tiedottaa yhteisistä toimintaohjeista oman yksikön henkilöstölle. Yhteisön ilmapiiri, työrauha, kiusaaminen, terveystottumukset sekä ajankohtaiset ilmiöt kuuluvat yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön. Yksikkökohtaisessa työskentelyssä tulisi ideoida yhteisöllistä hyvinvointia lisäävää toimintaa huomioiden yksikön omat tarpeet. Tällaista toimintaa voivat olla esim. opettajavetoiset hyvinvointituokiot tai vuosittaiset hyvinvointiin liittyvät teemat. Oppilashuollossa on tärkeä toimia tavoilla, ja kehittää tapoja, joiden kautta mahdollistetaan lasten/oppilaiden sekä heidän huoltajiensa osallistuminen yhteisön hyvinvointia tukevaan ja arvioivaan toimintaan. Yhteistyö oppilaskunnan kanssa tulee olla tiivistä, kehittämishenkistä ja ulottua laajemmallekin kuin yhteistyöhän oppilaskunnan hallituksen kanssa. Hyvinvointia kartoitetaan ja arvioidaan osallistumalla kuntakohtaisesti määrättyihin kyselyihin ja tarpeen vaatiessa yksiköiden itse toteuttamin arviointimenetelmin.

Yksikkökohtaista yhteisöllistä oppilashuoltoa johtavat esiopetusyksiköiden johtajat ja koulujen rehtorit. Jokaisella esiopetusyksiköllä ja koululla on oma ryhmänsä ja ne kokoontuvat vähintään lukukausittain, tai tarpeen vaatiessa, käsittelemään yksikkönsä yhteisiä asioita. Yksiköiden hyvinvoinnin ylläpitäminen ja kehittäminen vaatii yleensä säännöllistä työskentelyä, riittävää ajallista resurssia ja useita lukukausittaisia tapaamisia, jotta siitä tulee työmuoto, joka ei toimi vain näennäisesti vaan oikeasti yksikön toimintaa hyödyttäen. Kokoonpanoon kuuluvat esiopetuksessa yleensä alue-esimies, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettaja, neuvolan terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi ja vanhempainyhdistyksen edustaja. Kouluilla kokoonpanoon kuuluvat puolestaan rehtorin lisäksi kouluterveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja erityisopettaja. Oppilashuoltoryhmiin voidaan myös kutsua muita asiantuntijoita tai yhteistyötahoja. Koulukohtaisissa suunnitelmissa voidaan tarkentaa oppilashuoltoryhmien osallistumisrakennetta, mutta vähintään kerran lukukaudessa ryhmässä on oltava oppilaskunnan ja vanhempainyhdistyksen edustajat. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokoontumiset ovat hyvissä ajoin suunniteltuja ja niistä lähetetään kutsu kaikille jäsenille. Ryhmän kokouksista pidetään vapaamuotoista muistiota ja sen tulee olla näkyvillä myös oppilaille ja huoltajille. Kiireellisissä oppilashuollollisissa asioissa, jolloin ei ole mahdollista kutsua koko oppilashuoltoryhmää koolle, johtaja/rehtori päättää, miten toimitaan.

Yleisiä asioita oppilashuoltoryhmän käsiteltäväksi voi tuoda esiopetusyksikön/ koulun henkilökunta, lapsi/oppilas tai hänen huoltajansa tai joku muu yhteistyötaho ottamalla yhteyttä oppilashuoltoryhmään kuuluvaan henkilöön. Hän voi myös, ja on toivottavaakin, tulla esittelemään asiaansa oppilashuoltoryhmään. Asiantuntijoina voivat toimia esim. vastaava kuraattori, nuorisotoimen edustaja, lasten ja/tai nuorten psykiatrian edustaja tai poliisi.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Uudessakaupungissa esiopetusyksikön yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa – tarvittaessa useammin. Kokoonkutsujana toimii alue-esimies tai päiväkodin johtaja. Huoltajia ryhmässä edustaa päiväkodin vanhempainkerhon jäsen / jäseniä. Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän muistio on nähtävillä päiväkodin vanhempainkerhon ilmoitustaululla. Kuka tahansa ryhmän jäsenistä voi tuoda käsiteltävän asian yhteisölliseen oppilashuoltoryhmään.

Yhteisöllisen oppilashuollon toimintaa arvioidaan vuosittain ja mietitään toteuttamistapoja sekä suunnitellaan ja kehitetään toimintaa tarpeen mukaan.

4.2.1. Poissaolot

Oppilas on oppivelvollinen ja poissaoloja seurataan päivittäin Wilma-ohjelmaa käyttäen. Runsaat poissaolot vaikuttavat koulumenestykseen ja usein myös sosiaalisiin suhteisiin. Huoltajan tehtävä on huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua parhaalla mahdollisella tavalla. Luvallisista poissaoloista huoltajan tulee ilmoittaa poissaolon ensimmäisenä päivänä. Opettajan tehtäviin kuuluu poissaolojen ja myöhästymisten kirjaaminen ja niistä koteihin tiedottaminen. Hän ottaa myös yhteyttä kotiin saman päivän aikana, jos ilmoitusta oppilaan poissaolosta ei ole tullut. Aktiivisella seurannalla ennaltaehkäistään poissaolojen lisääntymistä.

Henkilökohtaisesta syystä, lomamatkoista yms., oppilas voi olla poissa koulusta harkinnan mukaan. Lupa poissaoloon anotaan kirjallisesti luokanopettajalta/luokanvalvojalta (viikko) tai rehtorilta (pidemmät poissaolot). Oppilaan tulee tällöin huolehtia, että hän suorittaa poissaolonsa aikana opettajan hänelle määräämät tehtävät ja huolehtii siitä, ettei hän poissaolonsa vuoksi jää opetuksesta jälkeen. Vapaaehtoisen poissaolon paikkaamiseksi ei yleensä anneta tukiovetusta.

Luvattomiin poissaoloihin puututaan välittömästi yhteistyössä kodin kanssa. Mikäli luvattomat poissaolot jatkuvat sen jälkeen kun huoltajan kanssa on keskusteltu, opettaja kutsuu koolle asiantuntijaryhmän (katso yksilöllinen oppilashuolto). Ryhmä miettii sopivia toimenpiteitä oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi ja turvaamiseksi sekä seuraa tilannetta aktiivisesti. Mikäli yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa sekä suunnitellut toimenpiteet eivät tuota tulosta, asiantuntijaryhmä tai rehtori voi tehdä lastensuojeluilmoituksen oppivelvollisuuden laiminlyönnistä.

4.2.2. Oppilaan ohjaus ja muu yhteistyö siirtymävaiheissa oppilashuoltotyön näkökulmasta

Opinto-ohjaajien asiantuntemusta voidaan hyödyntää oppilashuollollisessa työssä. He voivat osallistua suunnittelutyöhön yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä ja heidät voidaan kutsua myös yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään asiantuntijoiksi (katso yksilöllinen oppilashuolto). Oppilashuollollisena yhteistyönä opinto-ohjaajien kanssa suunnitellaan oppilaiden opintokokonaisuuksia siten, että he psyykkisistä ja fyysisistä rajoitteista huolimatta selviytyvät oppivelvollisuudestaan. Oppilashuollollisen tuen tarpeessa olevan oppilaan jatko-opiskeluita suunniteltaessa, tulee tehdä yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa, jotta hänen tuen tarpeensa tulee otetuksi huomioon hänen soveltuvuuttaan tietylle alalle arvioitaessa.

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto kulkee nivelvaiheissa pedagogisten asiakirjojen muodossa. Niiden siirtämiseen ei tarvita lupaa. Oppilashuollollisissa tehtävissä toimivat henkilöt tekevät yhteistyötä nivelvaiheissa tarpeen mukaan. Saman opetuksen järjestäjän yksiköiden välillä oppilashuollon järjestämisen kannalta välttämätön tieto voi siirtyä ilman suostumusta oppilashuollosta vastaavien henkilöiden kesken. Muun kuin välttämättömän tiedon siirtämiseen tarvitaan lupa. Huoltajalle voi kertoa lapsen/oppilaan edun olevan, että tarvittava oppilashuollolliseen tukeen liittyvä tieto kulkee uuteen yksikköön/kouluun. Siten oppilaan tarvitsema oppilashuolto pystytään järjestämään asianmukaisesti aloittamatta sitä täysin alusta. Lapsen siirtyessä toisen opetuksen järjestäjän yksikköön/kouluun, oppilashuollollisen tiedon siirtämiseen tarvitaan aina oppilaan/ huoltajan suostumus.

Siirtymävaiheissa päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun, tärkeän oppilashuollollisen tiedon siirtämistä ja oppilashuollon palveluiden järjestämistä käsitellään varhaiskasvatuksen erityisopettajan vetämissä palaverieissa, joihin kutsutaan huoltajien lisäksi tarpeelliseksi katsottu oppilashuollollinen henkilöstö sekä lähettävältä että vastaanottavalta taholta.

Palavereita järjestetään niiden lasten kohdalla, joiden katsotaan tarvitsevan oppimiseen tai oppilashuoltoon liittyviä tukijärjestelyitä. Tiedon siirtäminen oppilashuollollisista asioista lapsen kouluun tapahtuu huoltajan suostumuksella.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Uudenkaupungin päiväkotien esiopetusikäiset lapset siirtyvät kaupungin eri peruskouluihin. Tarvittaessa vanhemmille ehdotetaan, että lapsen asioista pidetään siirtopalaveri. Esiopettajan tekemä havainnointikaavake lähetetään huoltajien mukana kouluun tutustumispäivänä (yleensä toukokuussa). Esiopetuksesta tehdään tutustumiskäyntejä kouluun esiopetusvuoden aikana.

4.2.3. Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö

Valtioneuvoston asetuksen neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta mukaisesti esi- ja perusopetuksen oppimisympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta pitää tarkastaa yhteistyössä yksikön johtajan, oppilaiden, terveydenhuollon asiantuntijan, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden tarpeelliseksi katsottujen asiantuntijoiden kesken. Todettujen puutteiden ja epäkohtien korjaamista on seurattava vuosittain.

Esiopetusyksiköt ja koulut osallistuvat myös erilaisiin tutkimuksiin ja kartoituksiin koskien lasten/oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia. Tuloksia on hyvä hyödyntää oppilashuollollisen toiminnan suunnittelussa ja arvioimisessa.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Alue-esimies / päiväkodin johtaja vastaa lakien ja asetusten mukaisen toiminnan toteutumisesta. Uudenkaupungin päiväkodeissa käy säännöllisesti terveystarkastaja ja työsuojeluryhmä. Terveystarkastaja valvoo ja tarkastaa päiväkotien terveydellisiä oloja. Työsuojeluryhmän tarkastusten tarkoituksena on kartoittaa päiväkotityöhön liittyviä vaaroja ja riskejä.

TAK-arviointikyselyjen avulla saadaan tietoa lasten, vanhempien ja henkilöstön näkemyksistä koskien esiopetusta ja oppimisympäristöä. Tietoja hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja arvioinneissa.

4.2.4. Terveysneuvonnan ja terveystiedon yhteistyö

Kouluterveydenhuoltoasetuksissa määritellään, että terveysneuvontaa on toteutettava yksilöllisen tarpeen ja kehitysvaiheen mukaisesti. Oppilaan terveysneuvonnan on tuettava ja edistettävä itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäistävä koulukiusaamista. Terveysneuvontaan liittyviä tuen ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueita, jotka läheisesti sivuavat terveystiedon opetusta ovat mm. kasvu sekä psykososiaalinen ja fyysinen kehitys, ihmissuhteet, lepo ja vapaa-aika, median merkitys, ergonomia, ravitsemus, liikunta, painonhallinta, suun terveys, seksuaaliterveys (sisältäen raskauden ehkäisyyn), ehkäisevä päihdetyö sekä väkivallan ja tapaturmien ehkäiseminen.

Tavoitteena Uudenkaupungin perusopetuksessa on, että terveydenhoitaja ja terveystiedon opettaja suunnittelisivat terveystiedon sisältöjä, painotettavia alueita ja ajankohtaisia teemoja yhteistyössä. Keskinäinen selkeä työnjako auttaisi ehkäisemään päällekkäisen työn tekemistä. Terveyskyselyistä saatuja tuloksia olisi hyvä hyödyntää opetuksen sisällöissä.

4.2.5. Järjestyssäännöt

Perusopetuslain 29§:n mukaisesti esiopetuksessa ja kouluilla tulee olla järjestyssäännöt tai sellaiset järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä esim. järjestelyistä, käyttäytymisestä, esineiden/aineiden käytöstä, käsittelystä ja säilytyksestä. Järjestyssäännöillä voidaan myös määritellä kiinteistön ja ympäristön siisteydestä huolehtimista sekä oleskelua/liikkumista koulussa ja sen alueella. Järjestyssäännöt ovat voimassa sen ajan, kun oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Opetushallitus on tehnyt ohjeet järjestyssääntöjen laatimiseksi ja ne löytyvät osoitteesta: http://www.oph.fi/julkaisut/2016/jarjestyssaantojen_laatiminen.

Uudenkaupungin esiopetusyksiköt ja koulut tekevät ja päivittävät järjestyssäännöt oppilashuollollisena yhteistyönä esimerkiksi yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Jokaisessa Uudenkaupungin esiopetusyksikössä on sovittu yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa sekä ulko- että sisäsäännöt, joita päivitämme syksyisin uuden toimintakauden alussa. Lasten käytössä on aidattu piha-alue. Ulkoiluvälvoilla on lasten nimilistat käytössä.

4.2.6. Oppilashuolto kurinpitotilanteissa

Esi- ja perusopetuksessa tapahtuva kurinpito on perusopetuslain alaista toimintaa. Kurinpidolliset tilanteet vaativat välittömiä toimia, mutta usein myös pitkäjänteisemmän tuen järjestämistä. Oppilashuollollista tukea voi tarvita kurinpidollisen toimenpiteen kohteeksi joutuva oppilas tai ne oppilaat tai henkilökunta, joille ko. oppilas on aiheuttanut vaaratilanteen tai huolta. Rehtori tehtävä on arvioida kurinpitotilanteissa oppilashuollollisen tuen järjestämisen tarve.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Kaikkien päiväkotien henkilöstö on saanut koulutuksen Miniverson käyttöön. Miniverso on sovittelun pelisääntöihin pohjautuva arjen työkalu. Tavoitteena on luoda edellytykset lasta osallistavalle, kuuntelevalle ja koko yhteisön hyvinvointia tukevalle toiminnalle. Harjoittelemme arjessa Miniverson käyttöä.

Ristiriitatilanteissa aikuinen voi rajoittaa lasta pysäyttämällä, mutta lasta ei jätetä tilanteessa yksin. Aikuinen selvittää tapahtuman lapsen kanssa. Keskustelut huoltajien kanssa yhteisistä pelisäännöistä ovat tärkeitä esimerkiksi Pikku- Majakka - keskustelujen yhteydessä. Apuna käytämme ”Kirje kotoa” - lomaketta, joka on osa lapsen esiopetussuunnitelmaa.

Ristiriitatilanteiden toistuessa usein, mietitään perheen kanssa yksilöllisen oppilashuollon tarvetta, jotta lapsi/huoltajat saavat tukea ja apua tilanteeseen.

4.2.7. Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Esiopetuksessa ja kouluilla voi tulla esiin tilanteita, joissa tulee esille oppilaan, huoltajien tai muun läheisen päihteiden käyttö. Huoli päihteiden käytöstä on otettava puheeksi huoltajan kanssa. Lapselle/oppilaalle voidaan varata aika kuraattorille ja/tai kutsua huoltaja keskustelemaan asiantuntijaryhmän kanssa tilanteesta, jotta selvitetään onko lapsen/oppilaan huolelle aihetta ja millä toimenpiteillä lasta/oppilasta ja huoltajaa olisi mahdollista tukea. Mikäli huoli on suuri ja/tai yhteistyö kodin kanssa ei onnistu, on syytä tehdä lastensuojeluilmoitus.

Kouluissa tuetaan päihteettömyyttä. Päihteiden käytöstä ja päihteisiin liittyvistä asenteista tulee keskustella, kun niitä eri oppiaineissa käsitellään sekä niissä tilanteissa, kun ne nousevat muuten esille. Oppilaan päihteiden käyttö pitää ottaa puheeksi hänen ja/tai huoltajan kanssa ja sitä voidaan käsitellä yksilöllisen oppilashuollon keinoin. Mikäli päihteiden käyttö on huomattavan suurta tai oppilas saapuu päihtyneenä kouluun, ilmoitetaan asiasta aina huoltajalle ja tehdään lastensuojeluilmoitus.

Tupakkalain toteutumista valvotaan koulussa ja sen alueella. Tupakoinnista koulun alueella ja kouluaikana seuraa rangaistus. Mikäli tupakointia ei rangaistuksen tai muun toimenpiteen avulla saada loppumaan, poliisiviranomainen voi kirjoittaa oppilaalle tupakointirikkomuksesta sakon.

Tietoa päihteidenkäytöstä kerätään mm. kouluterveyskyselyn ja laajennettujen terveystarkastusten kautta. Yhteistyö nuorisotoimen kanssa on tärkeää ajankohtaisen päihdetiedon saamiseksi. Kerättyjen tietojen perusteella mietitään tarpeellisia toimenpiteitä sekä ohjausryhmässä että yksikkökohtaisissa oppilashuoltoryhmissä.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Päiväkotimme ovat savuttomia työpaikkoja.

Mikäli työntekijälle tulee huoli vanhemman tai huoltajan päihteiden käytöstä, asia otetaan esille vanhempien kanssa. Lasta ei luovuteta henkilölle, joka tulee hakemaan lasta päihtyneenä. Mikäli työntekijälle tulee ilmi vanhempien/huoltajan päihteiden käyttö, asiasta otetaan yhteys lastensuojelun sosiaalityöntekijään.

4.2.8. Koulukuljetusten odotusta ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Perusopetuslain 32 §:n mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi tai matka on oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Alle 13-vuotiaan koulumatka saa odotuksineen kestää korkeintaan kaksi ja puoli tuntia ja 13 vuotta täyttäneen enintään kolme tuntia. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on lain mukaan järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Uudenkaupungin koulukuljetusohjeistus on liitteenä opetussuunnitelmassa.

4.2.9. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukiusaamisella tarkoitetaan esiopetuksessa tai koulussa tapahtuvaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa, jossa tarkoituksellisesti pyritään vahingoittamaan toista osapuolta. Se poikkeaa leikistä tai tasavertaisesta nahistelusta ja kohdistuu yleensä toistuvasti samaan lapseen/oppilaaseen, joka on alistetussa asemassa. Kiusaaminen voi olla yksilöiden välistä tai yhteisöllistä toimintaa, johon usein kuuluu sanallista (uhkaamista ja pilkkaamista), fyysistä (tönimistä, potkimista, lyömistä) tai sosiaalista (välipitämättömyyttä, eristämistä, yksin jättämistä) kiusantekoa. Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään on välittömästi puututtava. Opettajan tai rehtorin havaitessa kiusaamista koulussa tai koulumatkalla tulee välittömästi ilmoittaa siitä sekä kiusaajan että kiusatun huoltajille. Huoltajan tulee myös ilmoittaa lapsensa kiusaamisesta koululle, jotta asiaan voidaan tarpeen mukaisin keinoin puuttua.

Jos esiopetuksessa/koulussa ilmenee, että lapseen/oppilaaseen kohdistuu kotona tai vapaa-ajallaan väkivaltaa, tai hän joutuu sellaista lähiympäristössään muuten näkemään/kohtaamaan, asiasta pitää välittömästi keskustella huoltajan kanssa ja antaa asia sosiaaliohjaajan/kuraattorin hoidettavaksi. Mikäli oppilas on välittömässä vaarassa tai asiasta keskusteleminen huoltajan kanssa voisi aiheuttaa vaaratilanteen oppilaalle, on tilanteen mukaan ilmoitettava poliisille tai tehtävä lastensuojeluilmoitus. Samalla tavalla toimitaan, mikäli on kysymyksessä oppilaan altistuminen perheenjäsenen tai lähimaisen mielenterveysongelmille. Seksuaalista hyväksikäyttöä, pahoinpitelyä tai sitä vakavampaa henkeä ja terveyteen kohdistuvaa rikosta epäillessä ilmoitus on tehtävä sosiaaliviranomaisten lisäksi myös suoraan poliisille. Salassapidon estämättä henkilöstöllä on myös oikeus ilmoittaa poliisille oppilaan henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot.

Lisää ohjeistusta löytyy kriisisuunnitelmasta (opetussuunnitelman liitteenä). Yksiköt huolehtivat kriisisuunnitelmien päivittämisestä vuosittain.

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Käytössämme on ” Tiimille hyvä päivä tänään” - malli. Hyvä toiminnan suunnittelu ja yhteiset toimintatavat tuovat turvallisuutta ja vaikuttavat ennaltaehkäisevästi kiusaamiseen. Pidämme tärkeänä, että lapsen kertominen otetaan aina vakavasti.

Mikäli työntekijä havaitsee perheen piirissä huolestuttavia mielenterveysongelmia, huoli otetaan puheeksi vanhempien kanssa ja tarvittaessa tehdään lasten-suojeluilmoitus. Väkivallan merkkejä huomattaessa tai huolestuttavaa tietoa lapseen kohdistetusta väkivallasta saataessa, pitää esiopetuksen henkilökunnan tehdä lastensuojeluilmoitus ja poliisille tutkintapyyntö.

4.2.10. Kriisisuunnitelmat

Esiopetuksessa ja kouluilla tulee olla suunnitelmat kriisitilanteiden varalta. Kriisitilanteissa toimitaan ennalta sovitun mallin mukaisesti. Ennalta arvaamattomassa tilanteessa on ensisijaisen tärkeää, että osataan toimia asianmukaisesti pelon ja paniikin välttämiseksi. Tavoitteena on, että yllättävän tapahtuman jälkeen oppilaiden ja koulun henkilökunnan toimintakyky säilyy ja elämä kouluyhteisössä palautuu mahdollisimman nopeasti normaaliksi.

Yksiköissä tulee olla oma kriisiryhmänsä, jonka johtaja/rehtori voi kutsua koolle kriisitilanteen sattuessa tai kriisejä selviteltäessä. Kriisitilanteissa toimimista ja kriisiryhmien kokoonpanoa voidaan suunnitella esim. yksikkökohtaisissa oppilas-huoltoryhmissä.

Lisää ohjeistusta löytyy kriisisuunnitelmasta (opetussuunnitelman liitteenä).

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Päiväkodeissa on laadittu turvallisuus- ja pelastussuunnitelma, joka sisältää ohjeistuksen kriisitilanteiden varalle. Pelastusharjoitukset toteutetaan päiväkodeissa kerran vuodessa. Asiasta ilmoitetaan etukäteen huoltajille. Tiedottamisesta kriisitilanteesta vastaa esimies.

4.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtainen oppilashuolto pitää sisällään lapsen/oppilaan käynnit terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin vastaanotoilla sekä yksittäisen lapsen/oppilaan ympärille kootut oppilashuollollisia asioita käsittelevät asiantuntijaryhmät. Näillä palveluilla huolehditaan siitä, että lapsen/oppilaan yksilölliset tarpeet oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen liittyen tulevat huomioituksi esi- ja perusopetuksessa.

Tavoitteena on ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen lasta/ oppilasta koskeviin huolenaiheisiin ja oppimisen esteisiin.

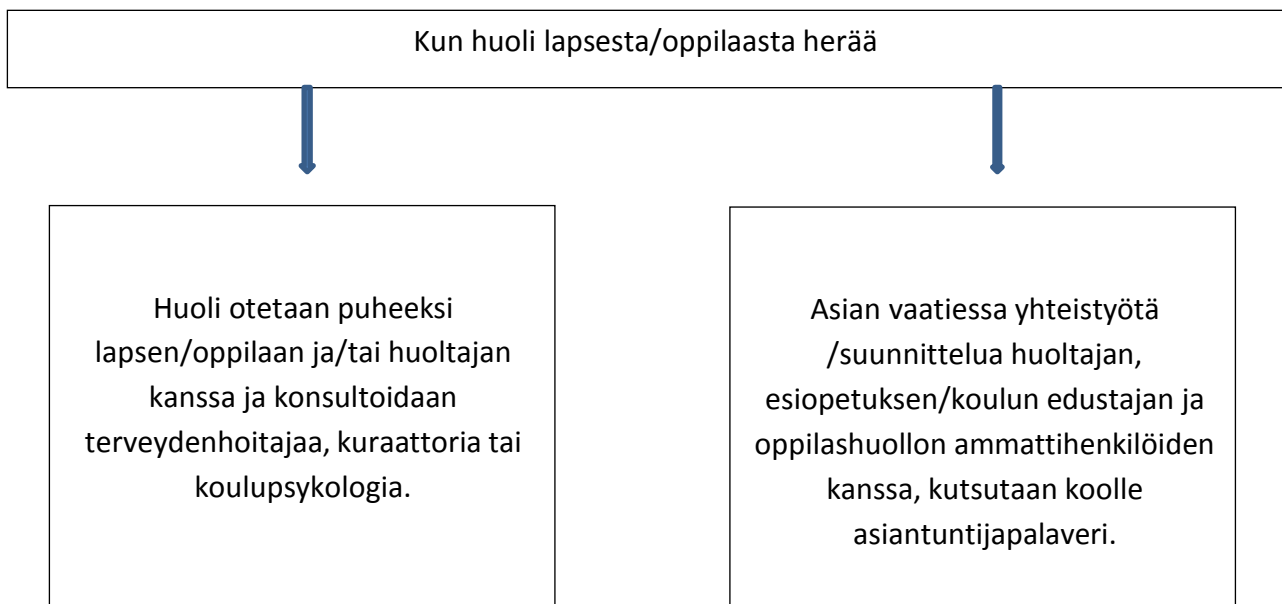
Kun on tarpeen selvittää yksittäisen lapsen/oppilaan oppilashuollollisen tuen ja palveluiden tarvetta, kootaan monialainen tapauskohtainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoamisen taustalla on tarve tehdä yksittäisen lapsen/oppilaan asioissa yhteistyötä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön kesken. Kokoon kutumisesta vastaa se henkilö, jolle huoli lapsesta/oppilaasta syntyy, tai kenelle huolesta on ilmoitettu, ja hänen tehtävänä on myös arvioida, kenen asiantuntemusta asian käsittelemiseen tarvitaan.

Toimintatavasta ja mahdollisista osallistujista voi konsultoida oppilashuollollista henkilöstöä, mieluiten kuitenkin nimettömänä niin pitkälle kuin mahdollista. Asiantuntijoita voivat olla esimerkiksi opettaja, erityisopettaja, opo, rehtori, avustaja, terveydenhoitaja, koululääkäri, sosiaaliohjaaja/kuraattori, koulupsykologi, nuorisotyöntekijä, lasten psykiatrian tai nuorisopsykiatrian edustaja tai sosiaalityöntekijä/vastuukuraattori. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa lapsen/oppilaan ja hänen huoltajansa itsemääräämisoikeutta ja ryhmän jäsenien läsnäolon on oltava ammatillisesti perusteltua. Asiantuntijoiden nimeäminen tämän ryhmän jäseniksi edellyttää esiopetuksessa kirjallista suostumusta huoltajalta ja perusopetuksessa oppilaalta ja/tai hänen huoltajaltaan. Molemmilla huoltajilla tulee olla tasapuolisesti mahdollisuus osallistua ryhmään, mutta suostumukseksi riittää yhden huoltajan antama suostumus. Oppilaan suostumus riittää, mikäli hänet katsotaan ymmärtävän suostumuksen merkityksen. (OHL 14§). Oppilaan kieltäessä yhteydenoton tai huoltajien läsnäolon, oppilashuollon henkilöstö voi arvioida iän, kehitystason ja edun toteutumisen tapauskohtaisesti. Koollekutsuja pyytää suostumuksen ensin suullisesti ja ryhmän kokoontuessa hän pyytää sen vielä kirjallisesti. Suostumus sisältyy yhtenä kohtana oppilashuoltokertomukseen. Suostumus voidaan antaa vain ryhmässä kulloinkin jäsenenä olevalle henkilölle eikä sitä voi automaattisesti siirtää seuraavalle samaa tehtävää hoitavalle. Lähtökohtana asiantuntijaryhmän kokoontumisessa on se, että huoltaja on läsnä hänen lapsensa asioita käsiteltäessä. Ryhmän jäsenet voivat käydä keskinäisiä konsultaatioita salassapitosäädösten estämättä. Nämä konsultaatiot kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Jäsenet voivat kokoontua vaihtamaan tarpeellisia tietoja myös ilman lapsen/oppilaan/huoltajan läsnäoloa, mutta sitä ei koskaan tehdä asianomaisen tietämättä. (OHL 19§)

Ryhmän kokoontuessa tulee heidän keskuudestaan valita vastuuhenkilö, joka jatkossa huolehtii ryhmän koollekutsumisesta, tapaamisten kirjaamisesta oppilashuoltokertomuksiin sekä ko. kertomusten asianmukaisesta talletuksesta.

Lapsen/oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on oppilashuoltotyössä otettava huomioon häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuilla hänen kehityksensä edellyttämällä tavalla eikä huoltajalla ole oikeutta kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä oppilashuollon palveluja. (OHL 18§) Tämä tarkoittaa, että oppilaalla on oikeus tavata yksittäistä oppilashuollon toimijaa, vaikka hänen huoltajansa kieltäytyisivät monialaisesta asian käsittelystä. Oppilas voi painavista syistä kieltää huoltajansa osallistumisen asiantuntijaryhmien toimintaan tai kieltää itseään koskevien salassa pidettävien tietojen toimittamisen huoltajalleen. Näin hän voi tehdä vain jos hän on ikänsä, kehityksensä, henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta sekä asian laadun huomioiden kykeneväinen arvioimaan kiellon merkityksen eikä kiello ole selkeästi hänen etunsa vastainen. Lapsen edun arviointi kuuluu oppilashuollon henkilöstöön kuuluvalla sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilölle. (OHL 18§)

Opettajilla on säännöllinen kontakti opettamiinsa lapsiin/oppilaisiin ja siksi he ovat tärkeässä roolissa havainnoimassa lasten/oppilaiden oppilashuollollisen tuen tarvetta. Samalla tavoin on yksikön muunkin henkilöstön vietävä pieniäkin huolia eteenpäin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opettajat ja muu henkilöstö voivat kutsua koolle asiantuntijaryhmän, ohjata lasta/oppilasta tukipalveluiden luokse tai epävarmoissa tilanteissa konsultoida oman yksikön terveydenhoitajaa tai psykososiaalista henkilökuntaa siitä, miten tilanteessa tulisi toimia. Koulun henkilöstön toimiessa oppilashuollollisissa tehtävissä, asiantuntijaryhmän jäsenenä, he eivät saa käyttää saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin oppilashuoltoon liittyviin tehtäviin. (OHL 14§)

Monialaista yksilökohtaista työtä kouluissa tehdään myös oppilaan oppimiseen liittyvään tuen tarpeeseen liittyen. Tätä työtä ei määrittele oppilas- ja opiskelijahuoltolaki vaan perusopetuslaki. Lisätietoa löytyy alla olevasta kappaleesta ”Tehostettu ja erityinen tuki suhteessa oppilashuoltoon”.

4.3.1. Yksilöllisen oppilashuollon kirjaaminen - oppilashuoltokertomukset

Yksilökohtaisten oppilashuoltoryhmien eli nk. asiantuntijaryhmien työ kirjataan oppilashuoltokertomukseen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti. (OHL 20§) Opetuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät asiat kirjataan puolestaan perusopetuslain määrittelemällä tavalla. Opettajan tulee ottaa työssään huomioon, kumman lain puitteissa hän toimii. Tämä tarkoittaa käytännön työssä oppilashuollollisten asioiden erottamista opetuksellisista asioista.

Kuraattorit, koulupsykologit ja terveydenhoitajat kirjaavat yksilökohtaista oppilashuoltoa koskevat asiat oman työnsä lainsäädännön mukaisesti.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen kirjaamisvelvoite koskee monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa ja ryhmässä päätettyjen yksilöön kohdistuvien tukitoimien tarpeen kartoittamista, suunnittelua ja toteuttamista. Asiantuntijaryhmässä vastuuhenkilöksi nimetty ryhmän jäsen toimii yleensä kirjaajana, kun kirjataan asiantuntijaryhmän toimintaa. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat kirjata tietoonsa tulleita, ryhmän toiminnan kannalta olennaisia tietoja.

Kirjaamisessa tulee noudattaa jatkuvaa muotoa ja etenemistä aikajärjestyksessä. (OHL 20§) Kirjaamisen tueksi on tehty oppilashuoltokertomus – lomake, jossa on otettu huomioon sisällölliset vaatimukset kirjaamiselle. Oppilashuoltokertomukseen on aina tietojen luovuttamisen yhteydessä merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella on luovutettu. Kirjaamisen tulee olla lyhyttä ja selkeästi asiapitoista eikä kirjaamisessa kuulu olla kirjaajan omia tulkintoja. Arkaluonteisten¹ asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen oppilashuollossa vaatii nimenomaista suostumusta.

Oppilashuoltokertomuksessa pyydetään asian käsittelemiseen kyseisellä kokoonpanolla oppilaalta ja/tai huoltajalta suostumus. Kokoonpanon vaihtuessa sovituista syistä, suostumusta ei tarvitse välttämättä pyytää uudelleen, jos asiasta on yhteisesti oppilaan ja/tai huoltajan kanssa asiantuntijapalaverissa sovittu ja asia on kirjattu kertomukseen. Pitkissä oppilashuollollisissa prosesseissa, suostumus tulee pyytää uudestaan vähintään vuosittain.

Jokainen asiantuntija yksilöllisessä oppilashuollossa voi tehdä omia muistiinpanojaan. Ne muuttuvat asiakirjaksi, mikäli ne liitetään oppilashuoltokertomukseen tai niihin viitataan oppilashuoltokertomuksissa. Itseään koskevia asiakirjoja oppilaalla ja huoltajalla on oikeus pyytää nähtäväkseen.

Kirjaaminen

Laki	Oppilas ja opiskelijahuoltolaki	Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki	Oman alan lait	Perusopetuslaki
Toiminta	Oppilashuoltoryhmät	Asiantuntijaryhmät	Terveystenhoitajat, psykologit ja kuraattorit	Oppimisen tuen ryhmät
Mihin kirjataan?	Vapaamuotoinen muistio	Oppilashuoltokertomus	Oma rekisteri/asiakirjat	Pedagogiset asiakirjat

ESIOPETUKSEN OMA OSUUS

Uudenkaupungin esiopetusyksiköissä on sovittu, että huolen herätessä työntekijä konsultoi asiasta varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, ja sitä kautta lähdetään kokoamaan yksilöllistä oppilashuoltoryhmää.

On myös sovittu, että vanhemmilta pyydetään suullinen lupa henkilöistä, jotka saavat osallistua oppilashuoltopalaveriin. Palaverissa pyydetään vielä vanhemmilta kirjallinen lupa asian käsittelemiseksi ja suunniteltujen jäsenien osallistumiseksi. Etävanhemmalle tiedotetaan ryhmän kokoamisesta ja annetaan hänelle mahdollisuus osallistua ryhmään.

¹ Arkaluonteisuudella tarkoitetaan rotua tai etnistä alkuperää, henkilön yhteiskunnallista, poliittista tai uskonnollista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista, rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta tai häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia, henkilön seksuaalista suuntautumista tai käyttäytymistä tai henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

4.3.2. Tehostettu ja erityinen tuki suhteessa oppilashuoltoon

Lasten/oppilaiden opetuksellinen tuen tarve kulkee usein käsi kädessä oppilashuollollisen tuen tarpeen kanssa, vaikka niitä säätelevätkin eri lait. Kuten aiemmassa kappaleessa todettu, opetuksellinen tuki, esim. tehostettu ja erityinen tuki, kuuluu perusopetuslain alaisuuteen, kun taas oppilashuollollista tukea säätelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.

Molemmissa edellytetään monialaista yhteistyötä oppilashuollollisen ammattihenkilöiden kanssa. Käytännön työn selkiyttämiseksi on em. mainittujen asioiden käsitteleminen jaettu yksinkertaistetusti seuraavalla tavalla:

<u>Oppimisen tuki</u>	<u>Yksilöllinen oppilashuolto/ asiantuntijaryhmä</u>
<ul style="list-style-type: none"> - kun käsitellään perusopetuslain mukaista oppimiseen liittyvää tukea - ei pohjaudu vapaaehtoisuuteen - yhteistyössä huoltajan kanssa, mutta suostumusta ei tarvita - Tuen aloittaminen, jatkaminen tai lopettaminen kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin, joihin ei tule kirjata oppilashuollollista sisältöä - Tuen suunnittelu, erityisesti pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen yhteydessä, edellyttää moniammatillista työskentelyä - asiat/asiakirjat ovat salassa pidettäviä - pedagogiset asiakirjat ovat opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa ja ne saa/pitää siirtää esiopetuksen/koulujen ja opetuksen järjestäjien välillä 	<ul style="list-style-type: none"> - kun käsitellään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista oppilashuollollista tukea - pohjautuu vapaaehtoisuuteen - Kokoonpanon tulee olla monialainen - oppilashuollollisten asioiden käsittelyyn ja asiantuntijoiden läsnäoloon pyydetään oppilaan/huoltajan suostumus - kirjataan oppilashuoltokertomukseen - oikeus konsultoida muita asiantuntijoita - asiat/asiakirjat ovat salassa pidettäviä ja niitä/niiden sisältämää tietoa välitetään vain suostumuksella. Opetuksen järjestämistä koskeva välttämätön tieto saa siirtyä.

Tehostetun ja erityisen tuen, tai muita oppimisen tuen, asioita käsitellään siis oppimisen tuen ryhmässä tai ryhmää vastaavalla tavalla. Tukeen liittyvät asiat kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin. Kirjaaminen on pääasiassa opetuksen suunnittelemiseen ja järjestämiseen liittyvien asioiden kirjaamista.

Joskus oppimisen tuen palaverissa voi nousta esille selkeästi oppilashuollollista asiaa. Silloin voidaan sopia erikseen pidettävästä yksilöllisen oppilashuollon palaverista tai käsitellä asia oppimisen tuen ryhmässä, mutta kirjata asia oppilashuoltokertomukseen. Työskentelyssä on pyrittävä siihen, ettei oppilashuollollista asiasisältöä kirjata pedagogisiin asiakirjoihin. Niissä voi vain olla merkintä siitä, että oppilas on ohjattu saamaan oppilashuollollista tukea.

Pedagogisiin asiakirjoihin kirjatun asian tulee olla opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa, jotta tieto voi vapaasti siirtyä koululta tai opetuksen järjestäjältä toiselle. Epäselvissä tilanteissa kirjaamisesta sovitaan huoltajan kanssa. Eri kirjaamispaikoista huolimatta erilaisiin tuen tarpeisiin tulee vastata lapsen/oppilaan kokonaistilanne huomioiden ja järkevää kokonaisuutta silmälläpitäen.

Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa vain kun käsitellään tehostetun tuen aloittamista/lopettamista tai kun ollaan tekemässä selvitystä oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta erityisen tuen päätöstä varten. Kotoon työhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti ja työhön voivat osallistua vain ne asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla oppilashuollon asiantuntijaa eikä hänen tarvitse välttämättä olla paikalla asiaan liittyvien palaverien kokoontuessa. Konsultointitapauksissa konsultaation antajat kirjaavat konsultaation omaan potilasrekisteriinsä.

Tehostetun ja erityisen tuen sekä muun opetuksellisen tuen antaminen tai siihen liittyvien asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen eivät edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta. Yksittäisen lapsen/oppilaan asiantuntijaryhmien toiminta vaatii sen sijaan aina oppilaan tai huoltajan kirjallisen suostumuksen.

Opetushallitus on laatinut oppimisen tuen ja oppilashuollollisen tuen yhteensovittamisesta ohjausartikkelin, joka löytyy seuraavan linkin kautta:

http://www.oph.fi/download/163450_Oppilashuolto_ ja_kolmiportainen_tuki.pdf

5. Oppilashuoltorekisteri ja tietojen tallettaminen

Yksilökohtaisen oppilashuoltoon liittyvät oppilashuollon kertomukset sekä muut salassa pidettävät yksittäistä lasta/oppilasta koskevat asiakirjat talletetaan esiopetusyksiköiden/koulujen suojattuihin, paloturvallisiin arkistoihin, joiden ylläpitäjä on opetuksen järjestäjä. Rekisterin vastuuhenkilöksi on nimetty yksikön johtaja/rehtori, joka siten vastaa tietojen asianmukaisesta talletuksesta ja luovuttamisesta niitä pyydettyä. Oppilashuoltokertomukset ja muut salassa pidettävät yksilöä koskevat oppilashuollolliset asiakirjat säilytetään oppilaskohtaisissa kansioissa, joiden kanteen määrittellen selkeästi lukuoikeudet. Lukuoikeus perustuu oppilaan tai huoltajan antamaan suostumukseen asiaa käsittelevän asiantuntijaryhmän kokoonpanosta. Oppilashuoltorekisteri kannattaa pitää erillään muista opetuksen asiakirjoista, jotta salassapito ei vaarannu.

6. Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Yhteisöllistä oppilashuoltoa koskevat suunnitelmat ja dokumentit ovat julkisia tietoja. Yksittäistä lasta/oppilasta koskevat oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot ovat puolestaan salassa pidettäviä (OHL 22§) Vaitiolovelvollisuus koskee salassa pidettäviä ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita. Vaitiolovelvollisia ovat kaikki opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt harjoittelijoita myöten.

Yksilöllisen oppilashuollon salassa pidettäviin asiakirjoihin on merkitty lukuoikeus, jonka toteutumisesta vastaa yksikön johtaja/rehtori. Kaikilla oppilashuoltohenkilöstöön kuuluvilla ei ole automaattista oikeutta käydä tutustumassa kaikkiin yksilöllisen oppilashuollon dokumentteihin. Asiantuntijaryhmissä määrittellen lukuoikeus yksilöä koskeville dokumenteille ja muille kuin lukuoikeutetuille johtaja/rehtori voi luovuttaa tietoja vain suostumuksella tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavan lain säädöksen perusteella.

Yksikön johtajalla tai rehtorilla ei ole automaattista luku-oikeutta oppilashuollon asiakirjoihin. Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on kuitenkin oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle välttämättömät tiedot oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (OHL 23§) Nämä tiedot saavat siis siirtyä saman opetuksen järjestäjän koulujen oppilashuoltohenkilöstön välillä, jotta oppilashuolto pystytään järjestämään asianmukaisella tavalla tulevassakin koulussa. Mikäli yksittäistä oppilasta koskevissa palaverissa tulee ilmi opetuksen järjestämiseen liittyvää välttämätöntä tietoa, pitää siitä aina tiedottaa yksikön johtajaa/koulun rehtoria. Tässä tilanteessa tulee aina miettiä, että välttämätön tieto on eri kuin tarpeellinen tieto. Salassapito ja luottamus ovat ehdoton edellytys oppilashuollon onnistumiselle.

Toiselle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle oppilashuollon jatkuvuuden kannalta tarpeellisia tietoja annetaan vain lapsen/oppilaan tai huoltajan kirjallisella suostumuksella. Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto saa ja pitää siirtyä opetuksen järjestäjältä toiselle ilman suostumusta, mutta oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilashuollollisen tiedon siirtämiseen tarvitaan aina suostumus. (OHL 23§)

7. Oppilashuoltosuunnitelmat

Oppilashuoltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä paikallisten kasvatus- ja opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden kesken. Oppilashuoltosuunnitelman päivitykset lähetetään aina tarkistettavaksi asiantuntijoille, jotka edustavat riittävää monialaisuutta oppilashuollollisesta näkökulmasta.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on oppilashuoltoa koskeva osuus, johon on kirjattu oppilashuollon paikalliset tavoitteet ja toteuttamistavat, käytettävissä olevat oppilashuolto- ja avustajapalvelut sekä kuvattu mahdollisuudet tuki- ja erityisopetukseen. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman oppilashuoltoa koskevassa osuudessa on kirjattu yhteisöllisen oppilashuollon ja oppilaiden varhaisen tuen toimet sekä seurannan ja laadunarvioinnin tavat. Osuuden laatii opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Kunnallinen oppilashuoltosuunnitelma sisältyy osana opetussuunnitelman lukuun viisi. Kunnalliseen oppilashuoltosuunnitelmaan on merkitty yksikkökohtaiset osuudet, joihin yksiköt voivat tehdä omia täydennyksiään. Näistä täydennyksistä yhdessä kunnallisen osuuden kanssa koostuvat esiopetusyksiköiden ja koulujen omat oppilashuoltosuunnitelmat. Niitä tulee tehdä yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa siten, että kaikki osapuolet tulevat suunnittelutyössä kuulluksi ja otetuksi huomioon parhaalla mahdollisella tavalla. Tärkeää on, että yksiköiden omissa suunnitelmaosuuksissa näkyy heidän oma oppilashuollollinen järjestäytymisensä ja yhteisön hyvinvointiin liittyvä (kehittämis)työ tavoitteineen. Suunnittelutyö voi tapahtua esimerkiksi yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Suunnitelmat pidetään mahdollisuuksien mukaan jatkuvasti ajantasalla ja tarkistetaan vuoden kuluttua siitä kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu (joka neljäs vuosi).

8. Tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua oppilashuoltotyön suunnitteluun

Oppilashuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä lapsen/oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Lapsen/oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa. (OHL 18§) Kodin ja esiopetuksen/koulun välillä pyritään hyvään yhteistyöhön sekä yhteisöllisessä että yksilöllisessä oppilashuoltotyössä.

Sekä esi- että perusopetuksessa opettajan tulee tiedottaa ja keskusteluttaa lapsia/oppilaita oppilashuoltosuunnitelman sisällöstä heidän ikäänsä sopivalla tavalla. Opettajien ja muun koulun henkilökunnan tehtävänä on ottaa vastaan palautetta oppilashuoltoon liittyen ja välittää sitä eteenpäin yhteisölliselle oppilashuoltoryhmälle. Oppilaiden kuuluu saada tietoa yksilöllisestä oppilashuollosta ja oppilashuollon palveluista sekä mahdollisuudesta vaikuttaa oppilashuoltoon kuuluvien suunnitelmien arvioimiseen ja sisältöön. Kouluissa esitetään oppilaskunnille kutsu, jotta he voivat valita keskuudestaan edustajan yhteisöllisen oppilashuollon kokouksiin. Oppilaskunnalle annetaan myös mahdollisuus kommentoida opetussuunnitelman koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa.

Huoltajaa on myös tiedotettava oppilashuollon palveluista (OHL 11§). Vastuu tiedottamisesta on yksiköillä. Tiedottaminen voi tapahtua vanhempainiltojen yhteydessä, Wilmassa, kotisivuilla tai erillisessä tiedustuslehtisessä. Huoltajilla tulisi olla myös vaikuttamismahdollisuus oppilashuollon sisällölliseen suunnittelu- ja arviointityöhön. (OHL 13§) Vanhempainyhdistyksille tulee antaa mahdollisuus lähettää edustajansa mukaan yhteisöllisen oppilashuollon kokouksiin. Niissä yksiköissä, joissa ei toimi vanhempainyhdistystä, kokouksista ja käsiteltävistä asioista tulee laittaa tieto huoltajille ilmoitustaulun tai kotisivujen kautta. Yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä voidaan myös miettiä tiedottamisen sisältöä, tiedotustapojen käyttämistä ja huoltajien osallistamisen keinoja. Oppilashuoltotyössä tulee kehittää menetelmiä, joiden kautta lapset/oppilaat ja heidän huoltajansa voivat antaa kätevästi palautetta oppilashuoltoon liittyen.

9. Oppilashuoltotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö

Oppilashuollon ja sen palveluiden toteutumista pitää säännöllisesti seurata ja arvioida yhdessä yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen oppilashuoltoon koskevaan arviointiin. Keskeiset tulokset on myös julkaistava. (OHL 25§)

Oppilashuoltotyötä seuraa kunnan tasolla oppilashuollon seutukunnallinen/kunnallinen ohjausryhmä ja yksiköittäin yhteisölliset oppilashuoltoryhmät. Molempien tehtävänä on vuosittain kerätä tietoa oppilashuollon toimivuudesta kunnassa ja yksiköittäin esim. kouluterveyskyselyn, TEAviisarin, laajojen terveystarkastusten koosteiden, nuorisotoimen tekemän hyvinvointikyselyn tai itse tehtyjen kyselyjen kautta ja suunniteltava toiminnan kehittämistä. Ohjausryhmä ja yksiköiden oppilashuoltoryhmät voivat asettaa toiminnalleen tavoitteita, joiden toteutumista on mahdollista arvioida. Osallisuuden ajatus on olennainen osa arviointia ja siten arvioinnin yhteydessä on tärkeää kerätä tietoa sekä lasten/oppilaiden, huoltajien että henkilöstön näkökulmasta. Arviointi on hyödytöntä ilman kehittämisenäkökulmaa. Ohjausryhmän ja yksikkökohtaisten oppilashuoltoryhmien tulee aina kirjata tarpeelliset, suunnitellut kehittämistoimet, jotta niiden etenemistä voidaan seurata. Seuranta ja arviointi ovat osa oppilashuollollista omavalvontaa.

Esi- ja perusopetuksen yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä on edustettuna monialaisesti oppilashuollon toimijoita, jotka välittävät tiedon arvioinnista ja tuloksista omiin yksikköihinsä. Oppilaskunnat ja vanhempainyhdistykset huolehtivat omalta osaltaan ko. tietojen viemisestä edustamilleen tahoille. Oppilashuoltoryhmä päättää arvioinnin ja tulosten tiedottamisesta muille tarpeellisille yhteistyötahoille asiakohtaisesti.

Ohjausryhmässä päätetään oppilashuollon yleisistä asioista tiedottamisesta kuntalaisille ja lehdistölle.